

byla zjištěna vložka vápenců, která je typickým reprezentantem vintocké facie. Odkryv se nachází jz. od Křtin, přibližně uprostřed mezi opuštěným lomem ve vápencích křtinských a odbočkou silnice do Babic ve Křtinském údolí. Vložka vápenců vintocké facie je 60 cm mocná a skládá se ze 7 laviček 3 až 13 cm mocných. Všechny jsou tvořeny tmavošedým jemnozrnným biodetritickým vápencem.

Vzorek na konodonty byl odebrán ze středu popisované polohy. J. Zusková v tomto vzorku zjistila dva významné zástupce rodu *Palmatolepis*. *Palmatolepis gigas* a *Pa. subrecta*. Dále byly v tomto vzorku nalezeny úlomky druhů *Bellodella devonica*, *Prionodina* sp., *Hindeodella* sp., *Lonchodina* sp., *Roundya* sp., *Polygnathus* sp. (juvenilní formy) a *Bryanihodus* sp. Výše uvedené dva druhy jsou typickými zástupci svrchního frasnů (zóny *Pa. gigas* starého členění nebo *Pa. rhenana* a *Pa. linguiformis* nového členění). Odpovídá konodontové fauně, nalezené ve vrtu HV 105 v hloubce 170 m, která obsahovala též zástupce zóny *Pa. gigas*.

Literatura

- Dvořák, J. - Freyer, G. (1961): Die Devon-Karbon-Grenze im Mährischen Karst auf der Grundlage von Konodontenfaunen. – *Geologie*, 10, 881–895. Berlin.
- Dvořák, J. - Friáková, O. - Galle, A. - Hladil, J. - Škoček, V. (1984): Correlation of the reef and basin facies of Frasnian age in the HV-105 Křtiny borehole in the Moravian Karst. – *Sbor. geol. Věd., Geol.*, 39, 74–103. Praha.
- Hladil, J. (1983): The biofacies section of the Devonian limestones in the central part of the Moravian Karst. – *Sbor. geol. Věd., Geol.*, 38, 71–94. Praha.

¹ Český geologický ústav, Leitnerova 22, 602 00 Brno

² Český geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

VÝSLEDKY GEOLOGICKÉHO MAPOVÁNÍ KŘÍDOVÝCH SEDIMENTŮ OKOLÍ POLIČKY VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH

CRETACEOUS SEDIMENTS OF THE POLIČKA AREA (EAST BOHEMIA): MAIN RESULTS OF GEOLOGICAL MAPPING

(24-12 Letovice)

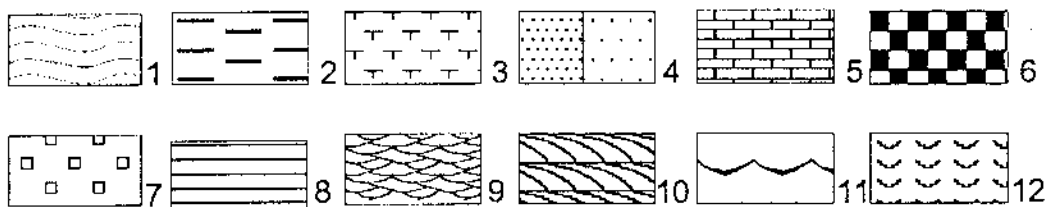
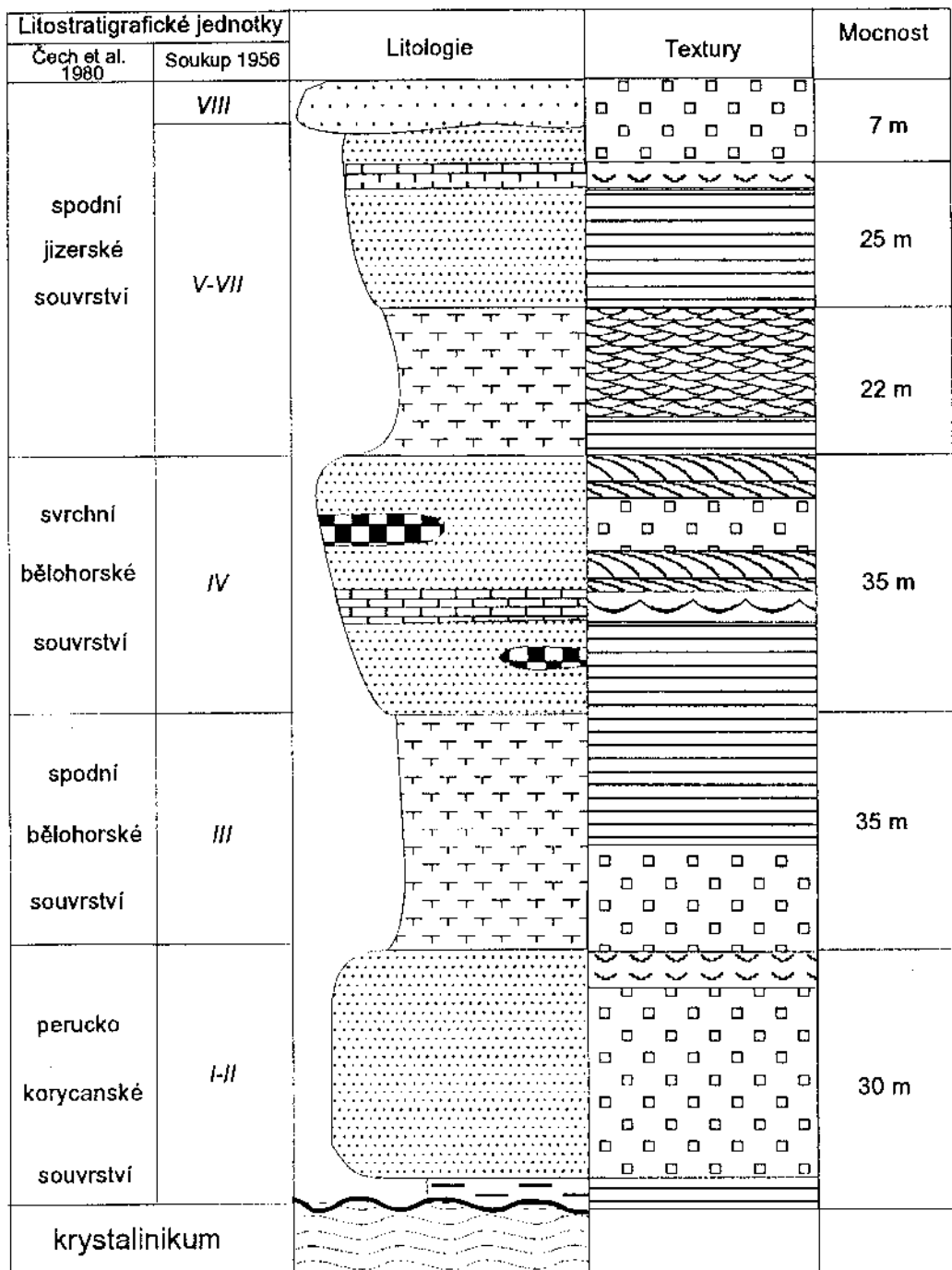
Šárka Eckhardtová

*Upper Cretaceous, Cenomanian, Turonian, Peruc-Korycany Formation,
Bílá Hora Formation, Jizera Formation, Fossil laterites*

V letech 1989–1992 jsem v rámci diplomové práce uskutečnila geologické mapování v měřítku 1 : 10 000 v širším okolí Poličky ve východních Čechách. Mapovaná oblast o rozloze ca 30 km², která byla součástí mapovacího listu Bystré základní geologické mapy 1 : 25 000, zahrnovala převládající křídové sedimenty a podložní jednotky poličského a letovického krystalinika. V předkládané zprávě shrnuji hlavní nové poznatky o litologii a tektonickém porušení křídových sedimentů, které byly během mapování zjištěny. Podrobnější diskuze získaných výsledků a výsledná mapová dokumentace jsou obsaženy v méj diplomové práci (Formanová 1992).

1. Krystalinické jednotky v podloží křídý

Krystalické horniny, jež na studovaném území vystupují místy v podloží křídových sedimentů, jsou tvořeny metamorfity poličského a letovického krystalinika. Horniny poličského krystalinika představují poměrně různorodý komplex pararul, svorových rul, svorů, kvarcitů a grafitických hornin, místy nesouhlasně proniknutých mladšími tělesy biotitických křemenných dioritů, muskovitických aplitických žul a žilami křemen-živcových pegmatitů. Metamorfity letovického krystalinika jsou na zkoumaném území zastoupeny poměrně monotónním souborem grafitických a granátických svorů. Hranici obou komplexů tvoří svojanovská mylonitová zóna (Mísař 1960).

Obr. 1. Generalizovaný stratigrafický profil českou křídovou pánví u Poličky
 1 – krystalinikum; 2 – jílovec; 3 – slínovec; 4 – jemně až středně zrnitý pískovec, hrubozrný pískovec; 5 – poloha vápence; 6 – čtveřka chalcodonového rohovec; 7 – masivní textura; 8 – plošně paralelní textura; 9 – smouhovitá textura; 10 – šikmé zvrstvení; 11 – mázdíité zvrstvení; 12 – bioturbace

2. Sedimenty svrchní křídý

Největší část mapovaného území je pokryta cenomanskými až střednoturonskými svrchnokřídovými sedimenty, které jsou vyvinuty v převládající facii pískovců a vápnitých pískovců (orlicko-žďárská litofaciální oblast, Dvořák 1958). Stratigraficky lze tyto křídové usazeniny rozdělit na perucko-korycanské, bělohorské a jizerské souvrství (Čech et al. 1980) viz obr. 1.

Perucko-korycanské souvrství je vyvinuto ve facii jemně až středně zrnitých pískovců, místy bioturbovaných.

Bělohorské souvrství, které je hlavním pokrývným celkem studované oblasti, je ve spodní části tvořeno převážně spongilitickými slínovci až jílovitými vápenci, zatímco ve vyšší části souvrství převládají jemnozrné křemenné pískovce s příměsí glaukonitu a čočkami chalcedonových rohovců. Na severovýchodě mapovaného území je bělohorské souvrství vyvinuto ve facii středně zrnitých glaukonitických pískovců s vápnitým tmelem a s polohami písčitých biomikritických vápenců. Pro celé souvrství je typická poměrně vysoká intenzita bioturbace; nejčastěji se vyskytují typy *Arenicolites* a *Ophiomorpha*.

Jizerské souvrství je v mapované oblasti tvořeno dvěma výraznými, do nadloží hrubnouchými cykly. Do vlastního mapovaného území zasahuje jen cyklus nižší; horniny báze druhého cyklu se nacházejí pouze na východním okraji území. Na bázi spodního cyklu leží 2 m mocná poloha jílovců a prachovitých jílovců s výraznou laminací, jež směrem do nadloží přechází do asi 20 m mocné polohy světlých, střípkovitě rozpadavých jílovců. Následuje asi 25 m mocný soubor jemnozrných písčitých slínovců a pískovců s vápnito-jílovitou matrix, který je s podložními jílovcí spojen pozvolným litologickým přechodem. Spodní cyklus jizerského souvrství uzavírá 7 m mocná poloha glaukonitického prachovito-jílovitého křemenného pískovce s masivní texturou a lokálním prokřemeněním.

3. Tektonické porušení křídových sedimentů

Na většině mapovaného území leží křídové sedimenty prakticky subhorizontálně, s převládajícím mírným úklonem (1–5°) k SV. Tato jednoduchá subhorizontální stavba však byla na mnoha místech významně pozměněna mladší saxonskou tektonikou. Dominantní zlomovou poruchou v oblasti je semanínský zlom, který probíhá ve směru SSZ-JJV zhruba středem mapovaného území. Jak vyplývá ze starších prací (Vajdík 1978), semanínský zlom rozčleňuje křídový pokryv na východní pokleslou a západní vyzdviženou kru, jež jsou proti sobě navzájem převýšeny o 200 m. Podrobné geologické mapování referované v této zprávě ukázalo, že kolmo k semanínskému zlomu probíhá série menších zlomů v.-z. a vsv.-zjz. směru, které dále rozčleňují křídové sedimenty do několika příčných vzájemně proti sobě posunutých ker. Ačkoliv toto tektonické porušení je nepochybně postkřídové, většina zlomů patrně představuje mnohem starší, reaktivované poruchy. Některé strmé dislokace v křídě přímo navazují na zlomy v podložních krystalických horninách.

4. Geomorfologický vývoj území před křídou a během křídové transgrese

Z terénních pozorování vyplývá, že v období před svrchnokřídovou mořskou transgresí byly podložní krystalické horniny dlouhodobě obnaženy a postiženy intenzivním zvětráváním. Ačkoliv lateritické zvětraliny na bázi křídý byly z této oblasti již dříve zjištěny ve vrtech (Vajdík 1978), v průběhu mapování byly nalezeny i dva další, tentokrát povrchové výskyty. Na jedné z lokalit z. od Rohozné jsou vyvinuty bělavě vyrudlé granátické svory letovického krystalinika s částečně zachovanými původními minerály a alterovanou matrix. V druhém případě ve vsi Stašov byly matečné horniny poličského krystalinika alterovány silněji až do stadia lateritu a původní textura byla zcela setřena.

Z terénních pozorování rovněž vyplývá, že předkřídový reliéf oblasti byl zřejmě dosti členitý. Zatímco zvětraliny se patrně hromadily v depresích paleoreliéfu, zvětrávání odolné partie krystalického podloží byly časem vypreparovány a vytvořily morfologicky výrazné elevace. Příkladem podobných předkřídových elevací je tzv. stašovský hřbet (Fajst 1961), tvořený odolnými kvarcitu poličského krystalinika. Vyznívajícím mocnost korycanských vrstev v bezprostředním okolí hřbetu, nálezy dokonale opracovaných valounů kvarcitů a ohlazové plochy ve vystupujících kvarcitech dokládají, že tato elevace pravděpodobně existovala ještě během svrchnokřídové transgrese, kdy její nejvyšší partie vyčnívaly nad hladinu cenomanského moře.

Poděkování. Za cenné připomínky a odborné vedení při mapování a zpracování získaných dat jsem zavázána RNDr. M. Fajstovi a Prof. RNDr. P. Čepkovi, CSc. (PřF UK). Ing. V. Suchému, CSc. (GLÚ) děkuji za pomoc při formálních úpravách tohoto příspěvku.

Literatura

- Čech, S. - Klein, V. - Kříž, J. - Valečka, J. (1980): Revision of the Upper Cretaceous stratigraphy of the Bohemian masiv. – Věst. Ústř. Úst. geol., 55, 5, 277–296. Praha.